

DOI 10.31558/2519-2949.2023.4.5

УДК 353(477)

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8369-8090>**Качмарський Є. І., Інститут держави і права імені В. М. Корецького
НАН України****РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

В науковій статті представлено основні аспекти сучасної регіональної політики в Україні в умовах військового стану, досліджено процес адаптації основних інститутів управління регіональним розвитком до сучасних реалій у країні.

Досліджено основні аспекти оновленої Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021–2027 роки у зв'язку із військовою загрозою зі сторони Російської Федерації та черговими євроінтеграційними досягненнями України – набуттям Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі.

Проаналізовано процес та підходи до типологізації регіонів з метою адаптації управління регіональним розвитком до умов воєнного часу та вироблення ефективних механізмів відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад.

Доведено необхідність адаптації до вітчизняних умов воєнного часу європейських підходів до типологізації регіонів.

Встановлено необхідність синхронізації реформи децентралізації та реформ у сфері регіональної політики з метою комплексного вирішення питань регіонального розвитку та становлення спроможного місцевого самоврядування задля повоєнного відновлення і розвитку регіонів та територіальних громад.

Досліджено процес переформатування функцій агенцій регіонального розвитку в умовах військового стану, встановлено роль агенцій регіонального розвитку в процесі формування та реалізації державної регіональної політики, а також в процесі підготовки і реалізації регіональних стратегій розвитку.

Встановлено, що вплив центральної влади на регіони має бути диференційованим, а саме: за наявності повноцінного місцевого самоврядування в регіоні державний вплив на його розвиток має мінімізуватися; управління регіональним розвитком регіонів, які потребують відновлення, повинно бути централізованим до моменту повноцінного відновлення роботи публічних органів влади, вирішення фінансових, соціальних та інших питань гуманітарного характеру в територіальних громадах регіону.

Ключові слова: державна регіональна політика, управління регіональним розвитком, інституційне забезпечення територіального розвитку, територіальна організація влади, агенція регіонального розвитку.

Вступ. Українські науковці напружували досить ґрунтовну теоретичну базу в сфері регіональної політики, управління регіональним розвитком. Над цією проблематикою працювали такі дослідники: В. Авер'янов, О. Батанов, А. Береза, М. Пухтинський, З. Варналій, Б. Данилишин, М. Долішній, С. Домбровська, Е. Забарна, М. Іжа, В. Керецман, О. Коротич, Я. Олійник, М. Поповкін, В. Чужиков, О. Чуріканова та інші.

Проте варто констатувати, що наявні дослідження жодним чином не висвітлювали питання управління регіональним розвитком в умовах воєнного часу, наразі вони є досить відірваними від реального стану справ в Україні.

Зрештою поступово в регіональній політиці України з початком повномасштабного вторгнення поряд із вжитком поняття «регіональний розвиток» теоретики і практики регіональної політики починають використовувати поняття «відновлення регіонів».

Реформа децентралізації державної влади та формування спроможного місцевого самоврядування в Україні поклали край радянському централізованому підходу до управління регіональним розвитком. Отримавши широкі повноваження та фінансові ресурси, органи місцевого

самоврядування стали впливовими суб'єктами регіональної політики та було закладено підвалини для інтенсивного соціально-економічного розвитку регіонів. У відповідності з цим соціально-економічний розвиток регіону – «це якісні, закономірні зміни у функціонуванні регіональної системи, що мають об'єктивний характер і спричиняють виникнення нових форм зв'язків між соціально-економічними потребами і засобами їх задоволення» [1, с. 22].

Позитивні процеси та досягнення в регіональному розвитку України зупинило військове вторгнення Російської Федерації. Це змушує кардинальним чином переглянути багато аспектів регіональної політики в Україні: від напрацювання нових теоретичних здобутків у цій сфері та нових підходів до управління регіональним розвитком до перегляду практичних аспектів реалізації регіональної політики. Необхідно усунути дисонанс між реальним станом справ у регіонах та положеннями нормативно-правових документів, поставити нормативно-правову базу управління регіональним розвитком на військові рейки.

Під управлінням регіональним розвитком у цій статті розуміється сукупність принципів, методів, форм, засобів цілеспрямованого впливу на соціально-економічні процеси, які відбуваються в регіоні [2, с. 11].

Методи дослідження. У статті використано загальнонаукові методи та застосовано системний, структурно-функціональний та інституційний підходи до аналізу процесу управління регіональним розвитком в Україні в умовах військового стану. Метод системного аналізу використовувався задля розроблення пропозицій щодо вдосконалення державної регіональної політики в умовах військового стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні вимоги щодо рівня підготовки фахівців конкурентної розвідки розглянуто в [1, 2]. Особливості організації трудових відносин в умовах воєнного стану визначено в [3]. Роль і місце конкурентної розвідки у питаннях щодо сприяння євроатлантичної інтеграції України в складних зовнішньополітичних умовах зазначено в [4, 5]. Механізм реалізації заходів публічного управління та адміністрування в умовах війни викладено в [6, 7]. Проте, на сьогодні недостатньо уваги приділяється дослідженню проблеми щодо особливостей фахової підготовки співробітників конкурентної розвідки з огляду на сучасні виклики і загрози за умов воєнного стану. Зокрема внесення окремих змін до програми підготовки фахівців конкурентної розвідки має позитивно впливати на якість та ефективність виконання ними завдань в інтересах держави в сучасних умовах.

Метою статті є дослідження проблем підготовки фахівців конкурентної розвідки в умовах воєнного стану. На підставі проведених досліджень розробити окремі пропозиції та рекомендації щодо особливостей підготовки кадрів конкурентної розвідки в умовах воєнного стану.

Результати дослідження. В запропонованому нами підході під об'єктом регіональної політики розуміються нерівномірності розвитку регіонів. За такого підходу відповідно механізми регіональної політики повинні спрямовуватися на подолання дисбалансу в розвитку регіонів. Проте, зважаючи на наслідки військового вторгнення Російської Федерації в Україну, на даний момент у ряді регіонів взагалі не може йти мова про їхній соціально-економічний розвиток. Після завершення бойових дій ці регіони потребуватимуть відновлення, реанімації інфраструктури регіону, можливо цей процес вимагатиме навіть перепрофілювання їхнього господарсько-виробничого комплексу. Тривалий процес відновлення постраждалих регіонів звісно справлятиме негативний вплив і на розвиток регіонів, які не зазнали інфраструктурних втрат. Потрібно максимально мінімізувати такий вплив, щоб було збережено позитивну динаміку соціально-економічного зростання.

Розвинені регіони в процесі відновлення регіонів, які постраждали, мають відійти від філософії конкуренції між регіонами в соціально-економічному розвитку до філософії взаємодопомоги.

Попри військовий стан досі залишається на порядку денному питання посилення фінансової спроможності місцевого самоврядування, розмежування повноважень органів місцевого самоврядування різних рівнів, повноважень держави та органів місцевого самоврядування за принципом субсидіарності, реформатування місцевих державних адміністрацій в органи префектурного типу та запровадження системи нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування. Звідси завданням регіональної політики є «розроблення напрямів та механізмів передачі частини державних повноважень на нижчий рівень управління, спираючись на демократичні цінності та виходячи з положень Конституції України» [3, с. 48].

Керуючись таким підходом, Кабінет Міністрів України за ініціативи Мінвідновлення на своєму засіданні затвердив порядок розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України

на 2021–2027 роки (далі – Державна стратегія) та Плану заходів з її реалізації, а також їх моніторингу, затвердив порядок розроблення регіональних стратегій.

Необхідність перегляду положень Державної стратегії, регіональних стратегій та стратегій розвитку територіальних громад пов'язана із поглибленням розриву в розвитку регіонів, спричиненому повномасштабним військовим вторгненням Російської Федерації в Україну, а також із фактом набуття Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі.

Зазначене завдання стоїть на порядку денному міністерства, відповідального за формування державної регіональної політики. Відповідно до Положення про Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2022 р. № 1400), Мінвідновлення є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, серед іншого – у сфері державної регіональної політики, розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою.

До завдань Мінвідновлення в зазначених сферах віднесено:

- 1) створення та функціонування системи стратегічного планування регіонального розвитку;
- 2) сприяння підвищенню конкурентоспроможності регіонів, забезпеченню ефективного використання їх внутрішнього потенціалу;
- 3) стимулювання регіонального розвитку та зменшення територіальної диференціації за показниками соціально-економічного розвитку;
- 4) відновлення регіонів, територій та інфраструктури, що постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;
- 5) формування ефективної системи інституційного забезпечення реалізації державної регіональної політики;
- 6) формування спроможних територіальних громад [4].

У відповідності з цим регіональна політика – це «політика держави, спрямована на окремі регіони з урахуванням особливостей їх розвитку, сукупних регіональних можливостей та ресурсів з метою вирівнювання диспропорцій та підвищення показників розвитку як регіонів, так і держави в цілому» [5; с.8].

Хоча в основі регіональної політики держави повинна лежати конструктивна взаємодія всіх учасників регіонального розвитку, проте досі конфлікт у системі «центральна влада – регіональна влада – органи місцевого самоврядування» не зникає навіть у воєнний час. Досить гостро проявляється цей конфлікт, коли постає питання щодо використання бюджетних коштів органами місцевого самоврядування, особливо щодо доцільності використання коштів з місцевого бюджету на покращення благоустрою території громади під час військового стану.

Важливим кроком в управлінні регіональним розвитком є створення при Мінвідновленні нового консультативного органу – комісії щодо віднесення територій до функціональних типів. Комісія перед собою поставила завдання оцінити та віднести території до певного функціонального типу, які визначені Законом України «Про засади державної регіональної політики», а саме: території відновлення, регіональні полюси зростання, території з особливими умовами для розвитку та території сталого розвитку.

У регіональних дослідженнях завжди була актуальною проблема відбору релевантних показників для здійснення типологізації регіонів та адекватної регіональної політики. Наразі вона потребує нагального вирішення як теоретиками, так і практиками регіональної політики.

О. Качний зазначає, що механізм державного управління розвитку регіону є сукупністю концептуальних підходів до формування форм і методів, націлених на вироблення стратегії, тактики, варіантів і сценаріїв, вибір системи показників, що відбивають результативність функціонування регіону, динамічність його розвитку [1, с. 33].

Вітчизняні дослідники зазвичай при здійсненні типологізації регіонів переважно послуговувалися такими критеріями: показники рівня життя, рівня промислового розвитку, інвестиційної діяльності, рівня економічного та науково-технічного розвитку.

Аналогічне завдання поставила перед собою зазначена комісія при Мінвідновленні. Це завдання полягає у виробленні чітких критеріїв для віднесення конкретної громади до певного функціонального типу. Необхідно виокремити такі критерії, щоб об'єктивно визначити стан пошкодження, руйнування інфраструктури громади та зрештою необхідність державного фінансування та обсяги такого фінансування.

Такий підхід в регіональній політиці може призвести до чергової боротьби громад та регіонів за віднесення їх до такого функціонального типу, який буде отримувати більше фінансування на своє відновлення.

З боку державних органів гостро актуалізується питання верифікації наданих даних територіальними громадами щодо отриманих пошкоджень та втрат.

Окрім того, з великою ймовірністю збережеться безпосередня залежність відновлення та розвитку постраждалих регіонів від бюджетного забезпечення таких регіонів. Варто констатувати, що на даному етапі розвитку регіонів буде зберігатися залежність фінансової спроможності територіальної громади від державних дотацій, у зв'язку із тим, що власних фінансів у територіальних громадах, які потребують відновлення, не вистачатиме – навіть на вирішення першочергових потреб.

Масштабність руйнувань у регіонах внаслідок військового вторгнення вимагатиме значного фінансування, а недостатність такого фінансування породжуватиме необхідність пріоритизації проектів відновлення регіонів та територіальних громад.

У цьому процесі перевага повинна надаватися неполітичному методу залучення та розподілу ресурсів із використанням статистичних служб та науково-дослідних установ. Реалізація проектів відновлення регіонів має бути абсолютно прозорою, що передбачає розробку відкритих інформаційних порталів для усунення можливості корупційної складової цього процесу.

Разом із тим, у повоєнний час особливої уваги заслуговуватиме питання оновлення регіональних стратегій та стратегій відновлення і розвитку територіальних громад відповідно до положень оновленої державної стратегії. Для цього в територіальних громадах та регіонах має бути відповідне кадрове забезпечення та інформаційно-методична підтримка з боку центральних та місцевих органів влади.

При підготовці стратегій відновлення регіонів та територіальних громад після повномасштабного вторгнення Російської Федерації потрібно логічно дотримуватися такої послідовності: «взаємодія регіонів задля відновлення – регіональний розвиток – конкуренція регіонів».

Теоретики та практики подальшої реформи децентралізації розглядають саме територіальні громади як рушійну силу для відновлення регіонів.

Показовим у цьому плані є те, що Мінвідновлення відійшло від політики завершення процесу децентралізації до необхідності його продовження. В цьому контексті зазначеним міністерством розроблено Дорожню карту реформи децентралізації, в якій визначено основні елементи відновлення та розвитку територіальних громад.

Досить знаковим є те, що в структурі Мінвідновлення діяльність структурних підрозділів, відповідальних за реформу децентралізації (Управління з питань розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою) та відповідальних за формування регіональної політики (Департамент стратегічного планування та регіональної політики) курується одним заступником міністра. В попередній структурі міністерства ці два напрями політики курувалися двома заступниками міністра, що призводило іноді до протиріч між децентралізаційною реформою та реформами в регіональній політиці.

Вважаємо, що наслідком такого об'єднання є синхронізоване вирішення питань регіонів разом із питаннями територіальних громад, питань регіонального розвитку із питанням реформування територіальної організації влади та місцевого самоврядування. Вирішення зазначених питань має відбуватися комплексно, проблеми та досягнення територіальної громади є проблемами та досягненнями всього регіону.

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади матиме наслідком становлення спроможних територіальних громад, а тісна взаємодія таких територіальних громад створить підґрунтя для соціально-економічного зростання всього регіону.

У рамках нової парадигми політики регіонального розвитку має оптимально поєднуватися децентралізація (делегування повноважень на місцевий рівень виборним органам) та деконцентрація (передача повноважень місцевим органам виконавчої влади) [6, с. 106].

Головною проблемою управління регіональним розвитком в Україні була і залишається проблема небажання центральної влади відмовлятися від ручних механізмів впливу на розвиток регіонів. «Надмірна централізованість управління, успадкована Україною від Радянського Союзу, не тільки довела свою неефективність, а й не вберегла нашу країну від деструктивних проявів регіоналізму» [6, с. 49].

Варто зауважити, що у воєнний та повоєнний час доцільним видається централізованість управління регіональним розвитком, особливо це стосується регіональної політики стосовно постраждалих регіонів та територіальних громад.

Досить важливими кроками на даному етапі в управлінні регіональним розвитком є робота Мінвідновлення над синхронізацією таких стратегічних документів, як оновлена Державна стратегія регіонального розвитку, Дорожня карта реформи децентралізації та Плану України.

У розроблених проєктах стратегічних документів в сфері регіонального розвитку спостерігається тенденція до гармонізації процесів регіональної політики та децентралізаційних процесів, цілі відновлення регіонів будуть поєднуватися із євроінтеграційними зобов'язаннями України.

Хоча управління регіональним розвитком в Україні необхідно здійснювати із врахуванням євроінтеграційного курсу країни, вважаємо, що наразі неможливе застосування у вітчизняній політиці європейських підходів інноваційної регіональної політики, які орієнтуються на такі типи регіонів: регіони розташовані на периферії; депресивні регіони та регіони із застарілою промисловою базою; центральні регіони із фрагментованими мережами.

Найголовнішими цілями політики регіонального розвитку в країнах-членах Європейського Союзу є: стимулювання інвестицій, створення та збереження робочих місць, підтримка наукових досліджень та впровадження нових технологій, розвиток малих і середній підприємств, розвиток інфраструктури у регіонах, які потребують державної підтримки. Принцип європейського управління регіональним розвитком – допомога надається деградуючим, регіонам, які занепадають, і лише на визначені сфери економічної діяльності.

В умовах європейської інтеграції управління регіональним розвитком все більше уваги повинно приділяти прикордонним регіонам, що межують із країнами-членами Європейського Союзу.

Показовою в умовах воєнного стану в Україні є адаптація деяких агенцій регіонального розвитку, які прийняли нові виклики щодо вирішення нагальних економічних і соціальних питань регіонів і громад.

Діючі агенції регіонального розвитку частково переформатували свою діяльність та здійснювали роботу за такими напрямками: забезпечення логістики із надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню, в тому числі щодо ввезення гуманітарної допомоги з-за кордону; надання допомоги внутрішньо переміщеним особам; підтримка малого і середнього підприємництва, а також сприяння релокації виробничих підприємств на безпечні території; підготовка та реалізація грантових проєктів для подолання наслідків військової агресії російської федерації; залучення інвестиційних ресурсів, міжнародної технічної допомоги для відновлення зруйнованого майна та інфраструктури регіонів і громад; сприяння волонтерській діяльності в області, в тому числі для територіальної оборони області та Збройних сил України тощо.

Актуальним у воєнний час залишається питання планування повоєнного відновлення органів публічної влади на деокупованих територіях, хоча наразі збільшується кількість утворених Президентом військових адміністрацій. Управління регіональним розвитком в діяльності військових адміністрацій населених пунктів, районних, обласних військових адміністрацій ймовірно буде винесено за дужки до завершення режиму воєнного стану та до відновлення повноцінного функціонування цивільних місцевих органів влади.

Висновок. В умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну склалася нетипова ситуація в управлінні регіональним розвитком, що вимагає нестандартних підходів до вирішення питань соціально-економічного розвитку регіонів, що в свою чергу змушує переглянути довоєнні функції інститутів забезпечення регіонального розвитку та розроблення нових редакцій стратегічних документів регіонального розвитку.

Державна регіональна політика намагається гнучко реагувати на нові виклики в регіональному розвитку України, спричинені повномасштабним вторгненням Російської Федерації та перспективами нашої країни стати країною-членом Європейського Союзу.

Доведено необхідність синхронізації інструментів регіональної політики України із інструментами Європейського Союзу та необхідність адаптації європейських підходів типологізації регіонів до вітчизняних умов з метою усунення диспропорцій у розвитку регіонів, спричинених збройною агресією Російської Федерації.

Чітко простежується намагання держави синхронізувати стратегічні документи в сфері управління регіональним розвитком із регіональними стратегіями розвитку, стратегіями відновлення та розвитку територіальних громад, а також із європейськими підходами до формування та реалізації регіональної політики.

Продовження реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади зрештою має усунути конфлікт у системі «центральна влада – регіональна влада – органи місцевого самоврядування», завершити процес становлення спроможних територіальних громад та сприяти відновленню та подальшому соціально-економічному розвитку регіонів.

Вважаємо, що вплив центральної влади на регіони має бути диференційованим, а саме: за наявності повноцінного місцевого самоврядування в регіоні державний вплив на його розвиток має мінімізуватися; управління регіональним розвитком регіонів, які потребують відновлення, повинно бути централізованим до моменту повноцінного відновлення роботи публічних органів влади, вирішення фінансових, соціальних та інших питань гуманітарного характеру в територіальних громадах регіону.

Притаманна мирному часу конструктивна конкуренція регіонів має відійти на задній план і поступитися конструктивній співпраці та взаємодопомозі.

Бібліографічний список:

1. Качний О. С. Інноваційні механізми державного управління соціально-економічним розвитком регіонів України: теорія, методологія, практика: монографія / Качний Олександр Сталіноленович ; Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. – Київ : Маслаков, 2018. – 624 с.
2. Регіональна політика Європейського Союзу: підручник / Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана"; [Акіліна О. та ін.]; за ред. Віктора Чужикова. – Київ : КНЕУ, 2016. – 495 с.
3. Варналій З. С. Економічна безпека та конкурентоспроможність регіонів України: монографія / Варналій З. С., Білик Р. Р. – Чернівці: Технодрук, 2018. – 453 с.
4. Положення про Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2022 р. № 1400).
5. Чуріканова О. Ю. Управління регіональним розвитком і формування регіональної політики: теорія та практика застосування: монографія. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2020. 387 с.
6. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. / [Т. М. Алексенко та ін. ; ред. Я. А. Жаліло]; Нац. ін-т стратег. дослідж. Київ : НІСД, 2020. – 193 с.
7. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

References:

1. Kachnyi, O. S. (2018). Innovative mechanisms of state management of socio-economic development of regions of Ukraine: theory, methodology, practice: monograph. Kyiv: Interregional Academy of Personnel Management. 624 p. [In Ukrainian].
2. Regional Policy of the European Union: Textbook / Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman; Akilina O. et al.; edited by Viktor Chuzhykov. – Kyiv: KNEU, 2016. – 495 p.
3. Varnalii Z. S. Economic security and competitiveness of regions of Ukraine: monograph / Varnalii Z. S., Bilyk R. R. – Chernivtsi: Technodruk, 2018. – 453 p.
4. Regulation on the Ministry of Community Development, Territories, and Infrastructure of Ukraine, approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on June 30, 2015, No. 460 (as amended by the Cabinet of Ministers of Ukraine on December 17, 2022, No. 1400).
5. Churikanova, O. Yu. (2020). Management of regional development and formation of regional policy: theory and practice of application: monograph. Zaporizhzhia: Classic Private University, 387 p. [In Ukrainian].
6. Decentralization and formation of regional development policy in Ukraine: scientific papers (2020) under the editorship T. M. Aleksenko, Ya. A. Zhalilo. Kyiv: National Institute for Strategic Studies. 193 p. [In Ukrainian].
7. State Strategy of Regional Development of 2021-2027. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

Kachmarskyi Y. I. regional policy in the context of military state in Ukraine

The scientific article presents the main aspects of contemporary regional policy in Ukraine in the conditions of a military state, examining the process of adapting key institutions managing regional development to the current realities in the country. The study explores the fundamental aspects of the updated State Strategy for Regional Development of Ukraine for 2021-2027 in connection with the military threat from the Russian Federation and Ukraine's ongoing Eurointegration achievements, including Ukraine's acquisition of candidate status for membership in the European Union.

The process and approaches to regional typology are analyzed with the aim of adapting regional development management to wartime conditions and developing effective mechanisms for the recovery and development of regions and territorial communities. The necessity of adapting European approaches to regional typology to the domestic conditions of wartime is demonstrated.

Furthermore, the article establishes the need for synchronizing the decentralization reform with reforms in the field of regional policy to comprehensively address issues of regional development and the establishment of capable local self-government for post-war recovery and development of regions and territorial communities.

The study investigates the process of restructuring the functions of regional development agencies in the conditions of a military state, establishing the role of regional development agencies in the formation and implementation of state regional policy, as well as in the preparation and execution of regional development strategies.

It was established that the influence of the central government on the regions should be differentiated, namely: in the presence of full-fledged local self-government in the region, the state influence on its development should be minimized; management of the regional development of regions in need of restoration should be centralized until the full restoration of the work of public authorities, the resolution of financial, social and other humanitarian issues in the territorial communities of the region.

Keywords: *state regional policy, regional development management, institutional support for territorial development, territorial organization of power, regional development agency.*